

Νόσος Alzheimer

Πηγή: **Novartis (Hellas) A.E.B.E.**, <http://www.novartis.gr/>

Κατά γενικό κανόνα, θεωρείται φυσιολογικό το γεγονός ότι με την πάροδο της ηλικίας η μνήμη αρχίζει να παρουσιάζει κάποια σημάδια "κόπωσης". Υπάρχουν ωστόσο κάποιοι άνθρωποι που παρουσιάζουν προβλήματα μνήμης, τα οποία:

- έχουν την τάση να επιδεινώνονται σταδιακά με την πάροδο του χρόνου
- επηρεάζουν και άλλες νοητικές λειτουργίες (π.χ. προσανατολισμό, προσοχή, συγκέντρωση, σκέψη, ομιλία)
- είναι τέτοιας βαρύτητας ώστε το άτομο αρχίζει να έχει προβλήματα σε δραστηριότητες της καθημερινής ζωής (για παράδειγμα: ξεχνά σημαντικά γεγονότα που έγιναν πολύ πρόσφατα, μπερδεύει τα ραντεβού, αρχίζει να χάνει τον προσανατολισμό του σε γνωστούς χώρους, ξεχνά το "μάτι" της κουζίνας ανοιχτό, αρχίζει να συγχέει γνωστά πρόσωπα, κλειδώνεται έξω από το σπίτι κ.λ.π).

Άνθρωποι με τέτοια συμπτώματα, πιθανώς πάσχουν από άνοια του τύπου Αλτσχάιμερ. Πρόκειται για μία νόσο, τα συμπτώματα της οποίας - στα αρχικά στάδια - μπορεί να είναι τόσο ελαφρά ώστε να συγχέονται με το φυσιολογικό γήρας ή με "απλές διαταραχές της μνήμης". Ωστόσο, καθώς επιδεινώνεται με την πάροδο του χρόνου, μπορεί να οδηγήσει στα προχωρημένα στάδια, (ενδεχομένως αρκετά χρόνια μετά τα πρώτα συμπτώματα), σε σοβαρή αποδιοργάνωση του ατόμου.

Τί είναι και που οφείλεται η άνοια;

Σύμφωνα με την πρόσφατη επιστημονική γνώση, η πιο συχνή αιτία άνοιας είναι η σταδιακή εκφύλιση των κυττάρων του εγκεφάλου που επιτελούν τη λειτουργία της μνήμης και τις άλλες νοητικές λειτουργίες. Σε κάθε ανθρώπινο εγκέφαλο παρουσιάζεται μια απώλεια κυττάρων με την πάροδο του χρόνου, και αυτό είναι μια φυσιολογική διαδικασία. Ωστόσο, στην νόσο Αλτσχάιμερ η απώλεια αυτή εμφανίζεται σε πολύ εντονότερο βαθμό. Τα αίτια που οδηγούν σε αυτή την καταστροφή κυττάρων δεν έχουν εξακριβωθεί πλήρως μέχρι σήμερα. Η άνοια αποτελεί σήμερα ένα τομέα όπου διεξάγεται έντονη επιστημονική έρευνα.

Πόσο συχνή είναι η νόσος Alzheimer;

Πρόκειται για την πιο συχνή μορφή άνοιας: Αποτελεί το 60-70% όλων των ανοιών. Από την ασθένεια αυτή πάσχει περίπου ένας στους 20 ανθρώπους άνω της ηλικίας των 65 ετών. Υπολογίζεται ότι 3,5 εκατομμύρια άνθρωποι στην Ευρώπη και 15 εκατομμύρια άνθρωποι σε όλο τον κόσμο πάσχουν από τη νόσο Αλτσχάιμερ. Ο όρος "άνοια Αλτσχάιμερ" συνοψίζει σήμερα τα περιστατικά που παλαιότερα αποκαλούνταν "γεροντική άνοια" (άνοια σε ανθρώπους άνω των 65 ετών) και "προ-γεροντική άνοια" (άνοια σε ανθρώπους κάτω των 65 ετών). Πρόσφατες μελέτες δείχνουν επίσης ότι η "αρτηριοσκλήρυνση" αποτελεί ένα σημαντικό παράγοντα που προδιαθέτει και πολλές φορές συνυπάρχει με την άνοια Αλτσχάιμερ.

Όλο και περισσότερες γυναίκες αναγνωρίζουν τις ευκαιρίες και δυνατότητες που τους προσφέρει αυτή η περίοδος της ζωής τους και χρησιμοποιούν εποικοδομητικά την νεοαποκτηθείσα ελευθερία και αναπροσαρμόζουν τα σχέδια και τις δραστηριότητές τους. Αντιμετωπίζουν την εμμηνόπαυση με μεγαλύτερη αισιοδοξία απ' ό,τι στο παρελθόν, σαν μία ευκαιρία για να αποκτήσουν ωριμότητα και απελευθέρωση. Έχουν επίσης την τάση να δείχνουν μεγαλύτερη επιθυμία να αντεπεξέλθουν στα προβλήματα υγείας της μέσης ηλικίας.

Πώς εκδηλώνεται η νόσος Alzheimer;

Τα πρώτα συμπτώματα της νόσου μπορεί να είναι τόσο ήπια ώστε να περνούν απαρατήρητα τόσο από τον ίδιο τον ασθενή όσο και από την οικογένεια του. Αρχικά, το άτομο δυσκολεύεται να ανακαλέσει στη μνήμη πρόσφατα γεγονότα. Καθώς η νόσος εξελίσσεται, τα συμπτώματα γίνονται όλο και πιο εμφανή ενώ αρχίζουν να διαταράσσονται οι καθημερινές ασχολίες του ατόμου.

Προειδοποιητικά σημάδια μιας τέτοιας εξέλιξης, μπορεί να είναι η εμφάνιση δύο ή περισσότερων από τα ακόλουθα συμπτώματα:

1. Επιδείνωση της μνήμης που επηρεάζει επαγγελματικές ή κοινωνικές δεξιότητες (αρκετά άτομα, για να βοηθήσουν τον εαυτό τους, έχουν την τάση να κάνουν αλληπάλληλες λίστες καθημερινών ενεργειών και να αφήνουν σημειώματα στον εαυτό τους ακόμη και για αυτονόητα πράγματα).
2. Προβλήματα στη ομιλία (ψάχνει να βρει τις σωστές λέξεις).
3. Απώλεια προσανατολισμού σε γνωστό χώρο
4. Λαθεμένη τοποθέτηση αντικειμένων.
5. Προβλήματα στην "αφηρημένη σκέψη". Πτωχή κρίση.
6. Αλλαγές στη διάθεση, τη συμπεριφορά.
7. Μεταβολές της προσωπικότητας.

Στα προχωρημένα στάδια της νόσου, ο ασθενής χάνει την αυτονομία του: αδυνατεί να εκτελέσει απλές δραστηριότητες της καθημερινής ζωής (ντύσιμο, καθαριότητα κ.λπ.). Η φροντίδα ενός ασθενούς με προχωρημένη άνοια επιβαρύνει σοβαρά τον οικογενειακό του περίγυρο και ιδιαίτερα τα άτομα που την έχουν επωμιστεί.

Φυσιολογικό γήρας και Άνοια Alzheimer.

Παρ' όλο που οι άνθρωποι ξεχνούν καθώς περνάει η ηλικία τους, η πλειονότητα των ατόμων άνω της ηλικίας των 80 ετών είναι πνευματικά διαυγής. Αυτό σημαίνει ότι, ενώ η πιθανότητα να προσβληθεί κανείς από την Άνοια Αλτσχάιμερ αυξάνεται με την ηλικία. Το γήρας από μόνο του δεν προκαλεί τη νόσο.

Ποιος έχει πιθανότητα να προσβληθεί;

Δεν υπάρχει κάποια ένδειξη ότι κάποια συγκεκριμένη ομάδα ανθρώπων είναι πιθανότερο να αναπτύξει τη νόσο του Αλτσχάιμερ. Είναι πιο πιθανό, ένας συνδυασμός παραγόντων να οδηγήσει στην εμφάνιση της.

Ωστόσο, υπάρχουν ισχυρές ενδείξεις ότι τα άτομα με υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο αργούν ή έχουν λιγότερες πιθανότητες να εμφανίσουν τη νόσο, σε σύγκριση με άτομα χαμηλότερου μορφωτικού επιπέδου. (Ίσως, στα άτομα με υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο, τα συμπτώματα της νόσου συγκαλύπτονται για κάποιο διάστημα).

Είναι η Άνοια Alzheimer κληρονομική;

Σύμφωνα με όσα γνωρίζουμε σήμερα, η μεγάλη πλειονότητα των περιπτώσεων άνοιας Αλτσχάιμερ δεν είναι κληρονομικής μορφής.

Πρόσφατα ανακαλύφθηκαν κάποια γονίδια τα οποία σχετίζονται με την νόσο. Ωστόσο, η ύπαρξη τους δεν συνεπάγεται εμφάνιση της νόσου, απλώς αυξάνει τις πιθανότητες εμφάνισης της. Δεν συνιστάται κανένας προληπτικός έλεγχος.

Υπάρχει ένας εξαιρετικά περιορισμένος αριθμός οικογενειών, όπου η εμφάνιση της άνοιας Αλτσχάιμερ αποτελεί μια κυρίαρχη γενετική εκδήλωση.

Υπάρχει θεραπεία για την νόσο Alzheimer;

Προς το παρόν, δεν υπάρχει κάποια αγωγή που να προλαμβάνει ή να σταματά πλήρως την εξέλιξη της νόσου. Ωστόσο, πρόσφατα έχουν αναπτυχθεί ειδικά σκευάσματα για την άνοια, με τα οποία μπορούμε πλέον να καθυστερήσουμε την επιδείνωση και να βελτιώσουμε τα συμπτώματα της νόσου.

Πώς δρουν και τι προσφέρουν τα νέα σκευάσματα;

Στόχος των νέων φαρμάκων είναι να ενισχύσουν τη δραστηριότητα της "ακετυλοχολίνης", η οποία είναι η βασική ουσία με την οποία επικοινωνούν μεταξύ τους τα κύτταρα του εγκεφάλου που επιτελούν τη λειτουργία της μνήμης.

Τα οφέλη των νέων σκευασμάτων προσδιορίζονται σημαντικά από το γεγονός ότι η άνοια είναι μια κατάσταση που επιδεινώνεται συνεχώς. Συνεπώς, σημαντικό όφελος είναι όχι μόνο η βελτίωση των συμπτωμάτων αλλά και η επιβράδυνση της επιδείνωσης τους, και κυρίως, η καθυστέρηση του χρόνου που ο ασθενής χάνει την αυτονομία του.